

פרשת נח

אברהם איש האמונה

והנה כשם שפתיחת פרשתנו עוסקת בסיפורו של צדיק, כך גם סיום פרשתנו עוסק בסיפורו של צדיק, סיפור לידתו של אבי האומה, אברהם אבינו ע"ה, שכל ענינו בעולם היה לפרסם את האמונה הקדושה בבורא העולם.

וכתב הרמב"ם (הל' עבודה זרה א, ב) וז"ל: "וכיון שארכו הימים נשתכח השם הנכבד והנורא מפי כל היקום ומדעתם ולא הכירוהו, ונמצאו כל עם הארץ הנשים והקטנים אינם יודעים אלא הצורה של עץ ושל אבן וההיכל של אבנים, שנתחנכו מקטנותם להשתחוות לה ולעבדה ולהשבע בשמה... אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו אלא יחידים בעולם כגון חנוך ומתושלח נח שם ועבר, ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו".

וממשיך הרמב"ם (שם הל' ג) ואומר: "כיון שנגמל איתן זה, התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, והתחיל לחשוב ביום ובלילה, והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים, ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם ולבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבונתו הנכונה, וידע שיש שם אלוה אחד והוא מנהיג הגלגל והוא ברא הכל, ואין בכל הנמצא אלוה חוץ ממנו... והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד... עד שנתקבצו אליו אלפים ורבבות".

ומספרים חז"ל במדרש (בר"ר לח, יג) שתרח אביו של אברהם מוכר צלמים היה, ופעם אחת הוצרך ללכת לאיזה מקום והושיב את אברהם בנו למכור תחתיו. באה אשה אחת ובידה כלי מלא בסולת והביאה אותו לאברהם כדי שיקריב אותו לפני הפסל. לקח אברהם מקל בידו וניתץ את כל הפסלים, והשאיר רק את הפסל הגדול ונתן את המקל בידו. וכשבא אביו וראה את כל הפסלים שבורים, שאל: מי עשה זאת? והשיב לו אברהם: אבא, מה אסתיר מפניך, אשה אחת באה ובידה כלי עם סולת כדי להקריב. הקרבתני לפני הפסלים, והם התחילו להילחם זה בזה מי יאכל את הסולת, עד שעמד הפסל הגדול, נטל מקל ושבר את כולם. אמר לו אביו: מה אתה משטה בי וכי הפסלים מבינים דבר?! אמר לו אברהם: ישמעו אוזניך מה שפיק מדבר.

וכשנודע לנמרוד, שהיה מחזיק את עצמו למלך העולם, על מרידתו של אברהם אבינו במלכותו, שלח לתפוס את אברהם והשליך אותו לכבשן האש. ואומרים חז"ל (פסחים קיח, א) שבאותה שעה שהושלך אברהם אבינו לתוך כבשן האש, אמר המלאך גבריאל לפני הקב"ה: "רבונו של עולם, ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש", והשיב לו הקב"ה: "אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד".

ומכיון שכל ענינו של אברהם אבינו היה להנחיל את האמונה בבורא העולם, על כן הוא הראשון שיסד לנו את החגים הקשורים באמונה:

והיינו כי צילה של הסוכה הקדושה בה אנו יושבים בחג סוכות נקרא בזוהר הק' (פר' אמור קג, א) "צילא דמהמנותא", כלומר שצילה של הסוכה מסוגל להכניס בלב האדם היושב בה אמונה טהורה בבורא העולם, וזאת משום ששורשה של מצות הסוכה בא לנו מאברהם אבינו ע"ה, כמבואר במדרש (בר"ר מח, י) שבשכר מה שאמר אברהם אבינו לשלושת אורחיו: "והשענו תחת העץ" (בראשית יח, ד) זכינו שנתן לנו הקב"ה את מצות סוכה.

והרי עניינו של עץ זה היה לגלות את האמונה בעולם כמבואר בזוהר הק' (פר' וירא קב, ב) שאותו עץ של אברהם אבינו לא היה עץ רגיל ככל שאר העצים, אלא שבועץ זה היה אברהם בודק את כל אורחיו אם שלמים הם באמונה בהקב"ה או שמא מאמינים הם בעבודה זרה, ואם היה העץ פורס ענפיו על האורח ונותן לו צל נעים ונאה, היה אברהם יודע שאדם זה שלם באמונה בהקב"ה, ואם היה העץ אוסף את כל ענפיו ולא נותן את צילו לאותו אדם, היה יודע אברהם שיש בליבו אפיקורסות, ולא היה מכניסו לביתו עד שהיה מטהר אותו מטומאת העבודה זרה על ידי שהיה מטבילו בנחל שהיה זורם שם בסמוך לעץ, והיה מחזירו בתשובה ומקרבו לאמונה הטהורה.

וכן המצה שאנו אוכלים בפסח נקראת בזוהר הק' (ראה בפר' תצוה קפג, ב) "מיכלא דמהמנותא", כלומר שאכילת המצה מסוגלת להכניס בליבו של האוכלה אמונה טהורה בבורא העולם, וזאת משום ששורשה של מצות אכילת מצה בא לנו מאברהם אבינו, כמו שהתורה מספרת שכשבאו המלאכים לאוהלו של אברהם, ציוה אברהם את שרה אישתו "לושי ועשי עוגות" (בראשית יח, ו) (ומבארים חז"ל במדרש) (בר"ר מח, יב) שאותו היום פסח היה, וציוה אברהם את שרה להכין להם מצות.

וזו היא בעצם עיקר חובתנו עלי אדמות, להתחזק עוד ועוד באמונה בבורא העולם, ולהאמין שהקב"ה מהווה ומחיה את העולם בכל רגע ורגע ממש מהאין המוחלט ליש, ואם יחליט הבורא שלא לברוא את העולם שוב ברגע הבא, תיכף העולם ישוב להיות אין גמור כפי שהיה מתחילה קודם שנברא. ואם כן, המציאות האמיתית היחידה שקיימת בעולם היא רק מציאות הבורא, וכל שאר הדברים שבעולם אינם כי אם אין ואפס ממש.

ולכן אין לו לאדם לחשוש ולהתיירא משום דבר שבעולם, וכן אין לו להצטער משום דבר שקורה בעולם, אלא יקבל את כל הבא עליו באהבה ובשמחה, שהרי הקב"ה בכבודו ובעצמו הוא זה שעשה זאת, ובודאי זה לטובה (ראה ברכות ס, ב), ועל ידי זה הוא ממתיק מעליו את כל הדינים, ופועל שבאמת הכל יהפך לטובה.

